

JOURNAL OF ART, CULTURE AND MEDIA STUDIES

VOLUME-1, ISSUE-10, 2026

THE ROLE OF HISTORICAL COSTUMES IN CONTEMPORARY FASHION

Zokirova Laylo

Uzoqova Kamola

National Institute of Art and Design named after Kamoliddin Behzod

Abstract

This article analyzes the role of historical costumes in the development of contemporary fashion, their influence on the design and garment creation process, and the ways in which elements of historical clothing appear in modern fashion trends. Historical costumes are important works of art that reflect the cultural heritage, aesthetic views, social status, and lifestyles of different peoples. Contemporary designers combine tradition and innovation by incorporating cuts, fabrics, ornaments, colors, and silhouettes characteristic of historical periods. The article examines the influence of costumes from antiquity, the Middle Ages, the Renaissance, and the nineteenth and twentieth centuries on contemporary fashion. It also highlights the importance of historical heritage in preserving cultural traditions, promoting national values, and developing the principles of sustainable fashion.

Keywords

historical costume, contemporary fashion, fashion design, national clothing, cultural heritage, silhouette, textiles, tradition, innovation, costume history.

ZAMONAVIY MODADA TARIXIY KOSTYUMLARNING O‘RNI

Zokirova Laylo, Uzoqova Kamola

Kamoliddin Behzod nomidagi milliy rassomlik va dizayn instituti

Annotatsiya. Ushbu maqolada tarixiy kostyumlarning zamonaviy moda rivojlanishidagi o‘rni, ularning dizayn va kiyim yaratish jarayoniga ta’siri hamda tarixiy libos elementlarining bugungi moda tendensiyalarida namoyon bo‘lishi tahlil qilinadi.

JOURNAL OF ART, CULTURE AND MEDIA STUDIES

VOLUME-1, ISSUE-10, 2026

Tarixiy kostyumlar turli xalqlarning madaniy merosi, estetik qarashlari, ijtimoiy mavqei va turmush tarzini aks ettiruvchi muhim san'at namunasidir. Zamonaviy dizaynerlar tarixiy davrlarga xos bichimlar, matolar, bezaklar, ranglar va siluetlardan foydalanib, an'anaviylik hamda innovatsiyani uyg'unlashtirmoqda. Maqolada antik davr, o'rta asrlar, Uyg'onish davri va XIX–XX asr kostyumlarining zamonaviy modaga ta'siri ko'rib chiqiladi. Shuningdek, tarixiy merosni asrash, milliy qadriyatlarni targ'ib qilish va ekologik barqaror moda tamoyillarini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritiladi.

Kalit so'zlar: tarixiy kostyum, zamonaviy moda, moda dizayni, milliy kiyim, madaniy meros, siluet, tekstil, an'anaviylik, innovatsiya, kostyum tarixi.

1. Kirish

Moda insoniyat madaniyati va jamiyat taraqqiyoti bilan chambarchas bog'liq bo'lgan ijtimoiy-estetik hodisadir. Kiyim inson tanasini himoya qilish vazifasidan tashqari, shaxsning dunyoqarashi, ijtimoiy mavqei, milliy mansubligi va estetik didini ham ifodalaydi. Har bir tarixiy davrda kiyimlarning shakli, materiali, bezagi va ranglari o'sha davrning iqtisodiy, siyosiy hamda madaniy xususiyatlari asosida shakllangan.

Tarixiy kostyumlar bugungi kunda moda dizaynerlari uchun muhim ijodiy manba hisoblanadi. Ular o'tmishdagi estetik qarashlarni zamonaviy texnologiyalar va dizayn yondashuvlari bilan birlashtirish imkonini beradi. Tarixiy liboslarning ayrim elementlari yangi shakllarda qayta talqin qilinib, kundalik kiyimlar, tantanali liboslar, sahna kostyumlari va yuqori moda kolleksiyalarida qo'llaniladi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, globallashtirish sharoitida moda sanoati bir tomondan xalqaro tendensiyalarga moslashsa, ikkinchi tomondan milliy o'ziga xoslik va tarixiy merosni saqlashga intilmoqda.

Maqolaning maqsadi tarixiy kostyumlarning zamonaviy moda rivojiga ta'sirini o'rganish, ularning asosiy dizayn elementlarini tahlil qilish va tarixiy merosdan foydalanish imkoniyatlarini yoritishdan iborat.

JOURNAL OF ART, CULTURE AND MEDIA STUDIES

VOLUME-1, ISSUE-10, 2026

2. Tadqiqot metodologiyasi

Maqolada tarixiy kostyumlarni o'rganishga oid adabiyotlarni tahlil qilish, tarixiy-taqqoslash, tavsiflash va vizual tahlil usullaridan foydalanildi. Turli davrlarga mansub kiyim shakllari, matolar, bezaklar va siluettarning zamonaviy moda bilan bog'liqligi konseptual jihatdan ko'rib chiqildi.

Tadqiqot doirasida tarixiy kostyumning quyidagi tarkibiy qismlariga e'tibor qaratildi:

- kiyimning shakli va silueti;
- mato turi va teksturasi;
- ranglar uyg'unligi;
- kashta, naqsh va boshqa bezaklar;
- kiyimning madaniy va ramziy ma'nosi;
- tarixiy elementlarning zamonaviy talqini.

Tahlil natijalari tarixiy kostyumlar zamonaviy dizayn uchun nafaqat tashqi ko'rinish namunasi, balki madaniy mazmun va ijodiy g'oyalar manbai ekanini ko'rsatishga xizmat qiladi.

3. Natijalar va muhokama

3.1. Tarixiy kostyumlarning moda taraqqiyotidagi ahamiyati

Tarixiy kostyumlar turli davrlarda insonlarning kiyinish madaniyati, estetik ideallari va texnologik imkoniyatlarini aks ettirgan. Ularning shakllanishiga iqlim, mavjud xomashyo, ishlab chiqarish texnologiyalari, diniy qarashlar va jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlar ta'sir ko'rsatgan.

Bugungi moda sanoatida tarixiy kostyumlar dizaynerlar uchun ilhom manbai bo'lib xizmat qiladi. Tarixiy liboslardagi ayrim detallar to'g'ridan-to'g'ri takrorlanmaydi, balki zamonaviy talablar asosida o'zgartiriladi. Masalan, keng yenglar, baland yoqalar,

JOURNAL OF ART, CULTURE AND MEDIA STUDIES

VOLUME-1, ISSUE-10, 2026

korsaj shakllari, plashlar, kashtalar va bezakli matolar zamonaviy bichimlar bilan uyg'unlashtirilishi mumkin.

Tarixiy elementlardan foydalanish orqali dizaynerlar yangi kolleksiyalarga o'ziga xoslik beradi, kiyimning badiiy qiymatini oshiradi va o'tmish bilan bugungi kun o'rtasida estetik bog'liqlik yaratadi.

3.2. Turli tarixiy davr kostyumlarining zamonaviy modaga ta'siri

Antik davr kiyimlari sodda shakllar, tabiiy matolar va tanaga erkin tushadigan siluetlar bilan ajralib turgan. Ushbu xususiyatlar zamonaviy drapirovkali ko'ylaklar, uzun tunikalar va minimalistik liboslarda namoyon bo'ladi.

O'rta asrlar kostyumlarida qatlamli kiyinish, uzun liboslar, bezakli yenglar va murakkab dekorativ elementlar muhim o'rin egallagan. Hozirgi dizaynda bu xususiyatlar romantik uslub, sahna liboslari va tantanali kolleksiyalarda uchraydi.

Uyg'onish davrida kiyimning hajmi, murakkab bichimi, kashtachilik va boy matolarga katta e'tibor berilgan. Ushbu davr estetikasi bugungi yuqori moda kolleksiyalarida hajmli yenglar, bezakli korsajlar va nafis kashtalar orqali qayta talqin qilinadi.

XIX asr kostyumlari, ayniqsa, korset, krinolin va krinolin o'rnini bosgan boshqa hajm beruvchi konstruksiyalar bilan mashhur. Zamonaviy dizaynerlar ushbu elementlardan tarixiy obraz yaratish yoki klassik siluetni yangi shaklda namoyish etish uchun foydalanadilar.

XX asr modasida esa kiyim shakllari ijtimoiy o'zgarishlar, ayollar mavqei va texnologik taraqqiyot ta'sirida sezilarli darajada o'zgardi. Turli o'n yilliklarga xos siluetlar, geometrik shakllar va vintage uslubi bugungi kundalik hamda tantanali kiyimlarda qayta namoyon bo'lmoqda.

3.3. Milliy kostyumlarning zamonaviy moda bilan uyg'unligi

JOURNAL OF ART, CULTURE AND MEDIA STUDIES

VOLUME-1, ISSUE-10, 2026

Milliy kostyumlar tarixiy merosning muhim tarkibiy qismi bo'lib, xalqning urf-odatlarini, badiiy tafakkuri va estetik qarashlarini ifodalaydi. O'zbek milliy kiyimlari ham o'zining rang-barang matolari, naqshlari, kashtachiligi va o'ziga xos bichimlari bilan ajralib turadi.

Atlas va adras matolari, zardo'zlik, iroqi kashtachilik, an'anaviy naqshlar hamda milliy kiyim shakllari zamonaviy moda dizaynida keng ijodiy imkoniyatlar yaratadi. Masalan, an'anaviy naqshlarni zamonaviy ko'ylak, jaket, yubka va aksessuarlarda qo'llash orqali milliylik va zamonaviylik uyg'unligiga erishish mumkin.

Milliy kostyum elementlarini zamonaviy kiyimga moslashtirishda ularning tarixiy va madaniy mazmunini saqlash muhimdir. Bunda an'anaviy naqshlardan foydalanish bilan bir qatorda, matoning sifati, qulaylik, ergonomika va zamonaviy iste'molchi ehtiyojlari ham hisobga olinishi lozim.

3.4. Tarixiy kostyum elementlarini zamonaviy dizaynga moslashtirish

Tarixiy kostyumdan foydalanish jarayoni faqat eski kiyimni takrorlash bilan cheklanmaydi. Dizayner tarixiy shakl yoki bezakni o'rganib, uni yangi materiallar, konstruksiyalar va texnologiyalar asosida qayta ishlab chiqadi.

Bunda uchta asosiy yondashuvni ajratish mumkin:

Birinchisi — tarixiy shaklni qayta talqin qilish. Tarixiy davrga xos siluet yoki bichim zamonaviy kiyimning qulayligi va funksionalligiga moslashtiriladi.

Ikkinchisi — dekorativ elementlardan foydalanish. Kashta, naqsh, tugma, yoqa va yeng shakllari zamonaviy kiyimga estetik xususiyat beradi.

Uchinchisi — tarixiy va zamonaviy materiallarni birlashtirish. An'anaviy matolar zamonaviy tekstil, yangi tikuv texnologiyalari va innovatsion materiallar bilan uyg'unlashtiriladi.

Bu yondashuvlar tarixiy merosni saqlash bilan birga, yangi dizayn g'oyalarini yaratishga yordam beradi.

JOURNAL OF ART, CULTURE AND MEDIA STUDIES

VOLUME-1, ISSUE-10, 2026

Jadval 2. Tarixiy elementlardan foydalanish imkoniyatlari va muammolari

Element	Zamonaviy qo'llanilishi	E'tibor beriladigan jihat
Tarixiy siluet	Ko'ylak va kostyum konstruksiyasi	Qulaylik va harakat erkinligi
Milliy naqshlar	Mato, kashta va aksessuarlarda	Madaniy mazmunni saqlash
An'anaviy matolar	Zamonaviy kiyim kolleksiyalari	Mustahkamlik va parvarish
Hajmli yenglar	Tantanali va kundalik kiyimlar	Proporsiya va ergonomika
Korset elementlari	Kechki va sahna liboslari	Tana qulayligi va xavfsizligi
Vintage detallari	Kundalik va retro uslubdagi kiyimlar	Zamonaviy estetikaga moslik

3.5. Tarixiy kostyumlar va barqaror moda

Bugungi kunda moda sanoatida ekologik mas'uliyat va barqaror ishlab chiqarish masalalari tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tarixiy kiyimlarni o'rganish va ulardan ilhomlanish kiyimning uzoq muddat foydalanishga mo'ljallangan dizaynini rivojlantirishga yordam berishi mumkin.

Vintage kiyimlardan foydalanish, eski kiyimlarni qayta tiklash, mavjud matolardan yangi mahsulot yaratish va sifatli materiallarni tanlash resurslardan oqilona foydalanishga xizmat qiladi. Biroq tarixiy uslubning o'zi avtomatik ravishda ekologik barqarorlikni anglatmaydi. Buning uchun ishlab chiqarish jarayoni, materiallarning kelib chiqishi, xizmat muddati va qayta ishlash imkoniyatlari ham hisobga olinishi zarur.

Shu sababli tarixiy kostyumlar zamonaviy dizaynda nafaqat estetik, balki mas'uliyatli iste'mol madaniyatini shakllantirish nuqtayi nazaridan ham ahamiyatlidir.

4. Xulosa

Tarixiy kostyumlar zamonaviy moda rivojlanishida muhim ijodiy, estetik va madaniy manba hisoblanadi. Turli tarixiy davrlarga xos siluetlar, matolar, bezaklar va bichimlar bugungi moda kolleksiyalarida yangi shakllarda namoyon bo'lmoqda.

JOURNAL OF ART, CULTURE AND MEDIA STUDIES

VOLUME-1, ISSUE-10, 2026

Tarixiy merosdan foydalanish dizaynerlarga milliy va umuminsoniy madaniyatni uyg'unlashtirish, yangi badiiy yechimlar yaratish hamda kiyim dizaynida o'ziga xoslikni ta'minlash imkonini beradi. Ayniqsa, o'zbek milliy kostyumlari, atlas va adras matolari, zardo'zlik hamda an'anaviy naqshlar zamonaviy moda uchun katta ijodiy salohiyatga ega.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, tarixiy kostyum elementlarini zamonaviy dizaynga moslashtirishda quyidagi jihatlar muhim hisoblanadi: tarixiy va madaniy mazmunni saqlash, kiyimning funksionalligini ta'minlash, zamonaviy materiallardan oqilona foydalanish va estetik yaxlitlikka erishish.

Shunday qilib, tarixiy kostyumlar o'tmish merosining oddiy takrori emas, balki zamonaviy moda sanoatini boyitadigan va uning madaniy mazmunini chuqurlashtiradigan muhim ijodiy manbadir.

Foydalanilgan adabiyotlar

Boucher, F. (1987). *20,000 Years of Fashion: The History of Costume and Personal Adornment*. Harry N. Abrams.

Tortora, P. G., & Marcketti, S. B. (2015). *Survey of Historic Costume* (6th ed.). Fairchild Books.

Laver, J., de la Haye, A., & Tucker, A. (2002). *Costume and Fashion: A Concise History* (4th ed.). Thames & Hudson.

Steele, V. (Ed.). (2005). *Encyclopedia of Clothing and Fashion*. Charles Scribner's Sons.

Breward, C. (1995). *The Culture of Fashion: A New History of Fashionable Dress*. Manchester University Press.

Fletcher, K. (2014). *Sustainable Fashion and Textiles: Design Journeys* (2nd ed.). Routledge.

